

Ladislav Dvořáček pětasedmdesátiletý (II)

*V minulém čísle Filatelie jsme po-
přáli významnému československému
filatelistickému funkcionáři Ladislavu
Dvořáčkovi, bývalému dlouholetému
předsedovi SČSF a bývalému prez-
identu FIP, k jeho pětasedmdesátí-
nám. Při té příležitosti jsme si přiblížili
jeho dosavadní osobní, pracovní a ro-
dinný život. Dnes se zaměříme na jeho
činnost v oboru, který nás zajímá nej-
víc - ve filatelii. A začneme, jak je
ostatně našim zvykem, ze široka.*

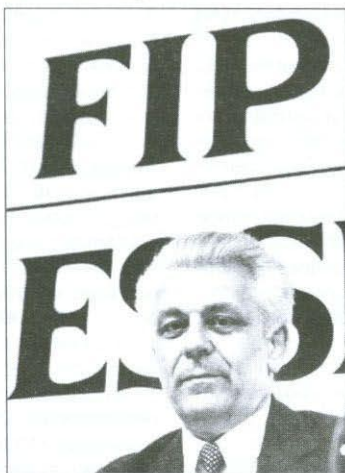
Trocha historie

Sbírání poštovních známek je čin-
nost jen o málo mladší než známky
samy^{1/}. První zpráva o sbírání známek
je ovšem kuriózní. V roce 1842 se v
anglickém humoristickém časopise Punch objevila satiric-
ká zmínka o tom, že jedna z anglických dam si dala do
listu Times inzerát, že kupuje upotřebené poštovní znám-
ky na vytapetování budoáru /1/. V té době však už jistě
existovali skuteční sběratelé, kteří se novým a v té době
ještě bezejmenným oborem vážně zabývali. Současně s
tímto zájmem se objevily i první filatelistické časopisy a
obchodníci se známkami. V šedesátých letech minulého
století pak vznikly první filatelistické kluby, byly uspořádá-
ny první výstavy a vyšly první katalogy známek.

Zájemci o historii české filatelie mohou čerpat z řady
pramenů. Například V. Nebeský o našich prvních filate-
listech napsal rozkošnou knížku /3/, v níž čtenáře lehkou a
čtivou formou provádí jejich osudy. Pokud někomu
vyhovují spíš suchá fakta, může sáhnout po útlém spi-
sku 20 let Svazu československých filatelistů (1965 -
1985) /4/, kde mimo tehdy obvyklé porce frází o vedoucí
úloze Komunistické strany Československa jsou obsa-
žena i základní data o vzniku a složitém vývoji naší
organizované filatelie od jejího vzniku až do poloviny
osmdesátých let. Přehledně o tradici filatelie v Česko-
slovensku pojednává i Svět filatelie od F. Švarce /1/.
Mnoho užitečných informací můžeme získat i z filatelis-
tických časopisů, například z naší Filatelie /5 a 6/. Sa-
mozřejmě ne všichni čtenáři mají tolik zájmu, času a
možností, aby uvedené prameny probádali. Prolistujme
proto nyní společně zmíněné publikace a uveďme z nich
alespoň nejstručnější data.

V dubnu roku 1887 byl v Praze založen Český klub
filatelistů, praotec všech našich filatelistických spolků,
dodnes se mající čile k světu pod názvem Klub českých
filatelistů (KČF), neboli KF 00-01. Před těmi více než
110 lety stálo u jeho zrodu rovných jedenáct nadšenců

^{1/} S trochou nadsázky se dá říci, že je dokonce oborem o
bezmála sedmdesát let starším než samy poštovní známky;
literatura /2/ totiž uvádí, že nejstarším sběratelem známek byl
irský daňový úředník John Bourke, který už v roce 1774
uspořádal sbírku daňových známek do alba, a protože fiskální
filatelie je nyní chápána jako rovnoprávná součást filatelie jako
oboru, jde tedy patrně o historicky prvního doposud nám
známého filatelistu.

z Čech, Moravy i Slovenska. Devět let
po svém založení, v roce 1896, začal
klub vydávat první český filatelistický
časopis - Český filatelista (ke stému
výročí založení tohoto časopisu jsme
přinesli obsáhlé články /5 a 6/), k
němuž se jako ke svému předchůdci
hlásí i naše Filatelie. V roce 1914 uspo-
řádal klub v Praze první českou sou-
těžní filatelistickou výstavu; v té době
měl už zhruba 150 členů. Až do roku
1918 byl KČF jediným českým filatelis-
tickým spolkem v českých zemích. Na
Slovensku vznikl první filatelistický
spolek pod názvem Album v roce 1895
v Kremnici.

Po vzniku samostatné Českoslo-
venské republiky začaly postupně
vznikat filatelistické spolky i v dalších
městech. V roce 1921 byla ustavena celostátní filatelistic-
ká organizace - Svaz československých filatelistických
spolků. V roce 1923 byla v Brně uspořádána první mezi-
národní výstava poštovních známek v ČSR. V roce 1926
se Československo stalo spoluzakladatelem Mezinárodní
filatelistické federace (FIP); v té době byly jejím budou-
cím prezidentu L. Dvořáčkovi tři roky. Koncem dvacá-
tých let a v letech třicátých se původní jednotná
filatelistická organizace začala postupně rozpadat, řada
spolků zanikla, jiné ze svazu vystoupily a působily nezá-
visle na něm, další do něj ani v minulosti vůbec nevstou-
pily. V té době vycházela řada odborných filatelistických
časopisů - vedle už zmíněného Českého filatelisty to byly
například Tribuna filatelistů či Filatelistická revue, které
vyjadřovaly zájmy jednotlivých, mnohdy značně rozkmo-
řených skupin filatelistů. V roce 1935 vznikla další orga-
nizace filatelistických spolků - Jednota československých
filatelistů. Zhruba rok existovaly svaz a jednota vedle
sebe, o rok později pak svaz ukončil svou činnost a v roce
1937 vzniklo ústředí čs. filatelistických spolků, které jich
sdužovalo přes čtyřicet, tedy většinu z tehdy existujících.
Koncem 30. let, v době velkých filatelistických výstav u
nás i v zahraničí, sdužovalo Ústředí již 85 spolků a další
53 spolky pracovaly nezávisle. Filatelistické spolky byly
přitom zcela autonomními občanskými sdruženími, která
se za účelem společného postupu v řadě zájmových
oblastí (novinková služba, vydávání časopisů, výstavní a
znalecká činnost, styky se zahraničím atd.) sdužovala do
více méně volných sdružení. V roce 1937 byla uspořádá-
na Celostátní výstava poštovních známek Bratislava 1937
(podrobně jsme o ní referovali např. v /7 a 8/), v roce 1938
pak pod patronátem FIP Mezinárodní výstava poštovních
známek PRAGA 1938 (první výstava, které se tehdy
patnáctiletý Ladislav Dvořáček osobně zúčastnil, a to v
roli pomocníka tlumočnicka).

Následovaly roky okupace. Je zajímavé, že filatelii jako
oboru se velice dobře dařilo v obou obdobích totality, která
nás národ prožil v tomto století - nacistické v letech 1939
- 1945 i komunistické v letech 1948 - 1989. Konkrétně za
protektorátu bylo uspořádáno více než 20 filatelistických
výstav, vyšla řada katalogů, nadále vycházely filatelistic-

ké časopisy, vzkvétal klubový život, do ústředí vstoupily všechny české filatelistické spolky. Ještě větší rozmach prodělala filatelie v období socialistickém. Na druhé straně jak nacisté, tak i komunisté z veřejného filatelistického života vyloučili řadu osobností.

Z dlouhé řady těch perzekvovaných za protektorátu uvedme například E. Hirsche, redaktora Tribuny filatelistů, K. Rixe, známého sběratele celin a publicistu, či V. Eksteina, obchodníka a vydavatele dodnes nepřekonaného specializovaného katalogu známek ČSR I (všichni tři uvedeni byli židovského původu, pro který byli pronásledováni, vedle nich však nacisté věznili či dokonce zavraždili dlouhou řadu dalších českých židovských i nežidovských filatelistů). V obou uvedených obdobích přitom smutnou úlohu sehráli i někteří sběratelé, znalci, funkcionáři i filatelistické časopisy, kteří k těmto praktikám napomáhali.^{2/}

Za mnohem déle trvající éry socialistické pak zase někteří proti svým protivníkům vystupovali z pozic nenávisťi třídní; toto období tuhého kádrování, kdy ideová odpůrčí byli pronásledováni až do druhého kolena, máme jistě všichni ještě v živé paměti. Ve filatelii byli lidé s jinými názory zpočátku mnohdy pasováni do role spekulantů a příživníků a jako takoví byli vylučováni z účasti na sběratelském dění. Například Filatelie v roce 1951 otiskla zásady nové organizace československé filatelie /10/, ve kterých je zdůrazňována nutnost zbavit filatelii „pokoutních příživníků“ a rušení občanských filatelistických spolků se zdůvodňuje tím, že „dosavadní organizační forma poskytovala stále možnost spekulantům bezpracně těžit z filatelistické záliby pracujících“. Ostatně s vylučováním svých odpůrců z jakýchkoliv, tedy i těch sebemenších funkcí v organizované filatelii se komunisté nepárali, prostě jediným administrativním opatřením násilně zrušili veškeré filatelistické spolky a namísto nich ustavili filatelistické kroužky ROH, do jejichž vedení se samozřejmě lidé s jiným než oficiálním názorem nemohli dostat. V pozdějších letech byl pak každý odlišný názor, pokud se ho vůbec někdo odvážil vyslovit, prohlášen za nepřátelský socialismu a jeho hlasatel tvrdě potřen.

V krátkém, ani ne tříletém demokratickém období v letech 1945 - 1948, a pak ještě dva roky v období nastupující komunistické diktatury, stálo v čele filatelistického života nadále Ústředí čs. filatelistických spolků. Ve spolkovém občanském životě obecně však komunistická moc viděla nebezpečí, které nemá a nemůže mít pod kontrolou. Proto, jak už jsme si řekli, byly v roce 1950 občanské spolky administrativně rušeny a těm

filatelistickým bylo po dohodě mezi ministerstvem pošt, Ústřední radou odborů a Ústředím čs. filatelistických spolků doporučeno, aby se zapojily do závodních klubů ROH nebo do osvětových besed v podobě filatelistických kroužků. Tímto násilným zásahem skončila i činnost Ústředí čs. filatelistických spolků. A protože v každé totalitní společnosti je všechno do posledního detailu dokonale proorganizováno, bylo pro ideové a odborné řízení práce filatelistických kroužků zřízeno pětičlenné Ústředí čs. filatelistů (ÚČSF). To bylo orgánem a doslova převodovou pákou ministerstva pošt, jmenovaným ministrem pošt po dohodě s ROH.

Dřívější, prvorepublikové pojetí filatelie bylo podrobeno kritice a charakterizováno jako úzce zájmové, ryze odborné, ve značné míře komerční, a vůbec odtržené od společenského dění a dokonce i nad něj povznese-né, nenacházející pro svou finanční náročnost širší základnu mezi pracujícími, zejména mezi dělníky. Nové pojetí filatelie bylo naopak prezentováno jako finančně nenáročná kulturní vyžití, oddech a rekreace, filatelistické kroužky ROH pak jako místo rozvoje kulturní, společensky angažované zájmové činnosti pracujících, poštovní známky jako propagátor převratných společenských změn u nás i v zahraničí. Tento přístup skutečně slavil úspěchy a například už v roce 1952 bylo registrováno na 600 filatelistických kroužků s celkem 30 tisíci členy. Jak SČSF později hrdě konstatoval: „Vyrostlo mnoho nových obětavých propagátorů, politicky i odborně vyspělých funkcionářů a schopných organizátorů socialisticky chápáné filatelie, podporující svými specifickými prostředky politiku Komunistické strany Československa a v únoru 1948 obrozené Národní fronty Čechů a Slováků.“ /2/ Jedním z těchto nových organizátorů byl i Ladislav Dvořáček.

Kde se vzal, tu se vzal

V minulém čísle Filatelie jsme L. Dvořáčka v padesátých letech zastihli jako důstojníka čs. armády, mladého, novému lidově demokratickému zřízení oddaného soudruha, s tím nejsprávnějším - dělnickým - třídním původem. Jistě mezi dalšími mladými soudruhy, s podobně prvotřídním kádrovým profilem, musel vyčnívat, už jenom pro své jazykové znalosti, ale i pro své vzdělání a z našeho hlediska samozřejmě i pro své zaujetí pro filatelii. Jaký div, že si jej povšimli i tehdejší vedoucí představitelé naší filatelie, někteří si jej dokonce pamatovali ještě z předválečné Prahy 1938. Celostátní výstavu Praha 1950 absolvoval L. Dvořáček ještě jako řadový návštěvník,

barvou, oproti tomu pošta tvrdila, že žádné novotisky zhotoveny nebyly a známky s odlišným odstínem barvy přetiskou jsou jednoznačně padělky. Studii o této problematice nabídl Kaufmann k otištění Tribuně filatelistů.) Vedení Tribuny jest blízké Židovi Hirschovi, kterážto spojitost je veřejnosti známa. To bude senzace, až Tribuna filatelistů, ochránitelka českých sběratelů, bude uveřejňovati židovský článek Kaufmannův, ve kterém jméno slovenské pošty ve špině bude vláčeno. Komentář k tomu je ten, aby byl již v praksi židovský zákon, který by v principu tyto praktiky znemožnil. Dokavad jsou zde lidé, kteří nechají Židy pro sebe pracovat, budou tu ovšem vždy opět takováto překvapení. Tomu, že Židi někdy skutečně za jiné pracují, může věřit jenom Goj! Židi smějí se přitom do hrsti a maji z toho jen užitek! /9/.

2/ Za protektorátu například z pozic rasové nenávisťi útočil časopis Český filatelista, řízený znalcem R. Gilbertem, na židovské znalce a obchodníky: „Je všeobecně známo, že filatelie mimo jejího sběratelského významu je dnes dobrým obchodem a šibrování se známkami je v plném rozkvětu. ... Že tyto obchody jsou doménou pro židovská individua, nemusí býti zvlášť zdůrazňováno. ... Slovensko má taktéž svého (filatelistického) znalce; je jím židovský obchodník se známkami Hugo Kaufmann. Podle rozhodnutí slovenské vlády byli všichni židovští soudní znalci těchto titulů zbaveni a udivuje, že Kaufmann ještě dnes může titul soudního znalce používat. (Následuje vylíčení tehdejšího Kaufmannova sporu o pravost přetisků emise Slovenský štát 1939, kde Kaufmann jako znalec tvrdil, že část nákladu byla tištěna z původních desek, ale později a poněkud odlišnou

voják základní služby. Někdy v roce 1953 však s ním na pražských výměnných schůzkách několikrát prohodil pár slov tehdejší předseda ústředí F. Smolík a o několik týdnů později mu zatelefonoval domů generální tajemník ústředí B. Matějka, že s předsedou uvažují o možnosti zapojit jej do přípravy mezinárodní výstavy PRAGA 1955, chystané k 10. výročí osvobození. Matějka věděl, že se L. Dvořáček z Prahy 1938 tak trochu zná s předsedou svazu francouzských filatelistů a současně předsedou FIP L. Berthelotem a navíc umí francouzsky, takže by jim mohl pomoci s přípravou výstavy v mezinárodní oblasti. To se také skutečně stalo. Když pak Berthelot, mimochodem (podle pamětníků) roztomilý a veselý obtulostlý pán, na Pragu 1955 přijel, ukázalo se, že si Dvořáčka pamatuje, a protože hovořil pouze francouzsky, stal se mu Dvořáček nepostradatelným průvodcem a tlumočником.

Výstava měla úspěch. Byla pořádána doslova na Vltavě - na Žofíně a v Mánesu - a z hlediska čs. filatelie tu byl představen například mimořádně zajímavý exponát J. Mrňáka, osvětlující typologii přetisku Pošta československá 1919. Předseda FIP Berthelot, který měl rád společnost a legraci, se do Prahy přímo zamiloval. Když se po úspěšné výstavě loučil s našimi filatelistickými představiteli, nanесl otázku, co bude dál, na jakou další mezinárodní výstavu se může do Prahy těšit? Přítomní filatelističtí a spojiví funkcionáři v čele s tehdejším náměstkem resortu pošt J. Maňákem kývali, že takovou mezinárodní výstavu samozřejmě zase brzy uspořádají. Tady je třeba podotknout, že tehdejší řády FIP znaly pouze výraz *mezinárodní* výstava a nikoliv výraz *výstava světová*, což ovšem bylo pro Francouze Berthelota vlastně synonymum - oba výrazy se vyjadřovaly slovem *internationale*. Přítomného tlumočnicka L. Dvořáčka však iniciativně napadlo, že by pro název výstavy mohl být použit výraz nový - *mondiale* -, povyšující ji nad výstavu dosavadní a umožňující dokonce požádat o záštitu nad ní hlavu našeho státu. Žoviální Berthelot tehdy souhlasně mávl rukou a nikdo z přítomných nejspíš netušil, že to byl právě ten okamžik, kdy se zrodil nápad pořádat filatelistické výstavy ve zcela nových dimenzích.

V roce 1959 je L. Dvořáček už spolupracovníkem Ústředí čs. filatelistů a kandidátem Sboru znalců. Sem se přihlásil sám, nakonec o tom přece snil už za svého pracovního nasazení v Německu, a jako už mnohokrát v životě i tehdy mu pomohla náhoda. Předseda Sboru znalců F. Novák, noblesní znalec starého Rumunska, si povšiml jeho zájmu o studium klasických emisí a vybědl jej, aby se vyjádřil k tehdy právě probíhajícímu sporu mezi dvěma znalci - F. Ketzkem a B. Riegrem. Jednalo se o pravost a jakost třinácti klasických známek Francie, Sicílie a Toskánska, jejichž dnešní katalogová cena by jistě činila více než čtvrt milionu Michel marek. Oba znalci neústupně trvali na svém, až hrozil dokonce soudní spor. Předseda ústředí Smolík tedy Dvořáčkovi jako kandidátu Sboru znalců v oboru klasických známek uložil vypracovat posudek, který by se spolu s posudky obou znesvářených znalců a s předmětnými známkami poslal prostřednictvím FIP do Francie tehdejšímu nejvyššímu znalci klasických emisí L. Dubusovi. Dvořáček se této příležitosti chopil, na posudku si dal velmi záležet, a když přišlo Dubusovo vyjádření, ukázalo se, že se s Dvořáčkovým posudkem shoduje. Tento posudek na tři neapolské známky se pak stal jádrem jeho

znalecké práce pro Sbor znalců, kterou v roce 1961 úspěšně obhájil /11/.

Mluvíme-li o Ústředí čs. filatelistů, tak rychle dodejme, jak to ústředí vlastně fungovalo, aby si snad někdo pod dojmem honosného názvu nemyslel, že šlo o nějakou budovu na nábřeží, zvící Ústředního výboru KSČ, vybavenou početným štábem úředníků. Ústředí filatelistické sídlilo v Praze 1, v Jindřišské ulici č. 18, kde v přízemí obývalo jednu místnost s výlohou do ulice - pro snazší představu, po jeho odstěhování tu začalo fungovat řeznictví a uzenářství. Tato poměrně velká místnost byla přepažena pultem, za nímž seděly dvě pracovnice - jedna z nich se jmenovala paní Uhrová a byla ženou známého sběratele a znalce Eduarda Uhra -; ty se staraly o styk s filatelistickými kluby. Vzadu pak byla knihovna, malá zasedací místnost a kancelář tajemníka. V tomto ústředí dostal v roce 1960 L. Dvořáček svou první pořádnou filatelistickou funkci - byl jmenován tajemníkem (samozřejmě neplaceným) a na starosti měl mezinárodní záležitosti.

První světová výstava poštovních známek na světě a co z toho vzešlo

V roce 1955 neformálně dojednaná světová výstava PRAGA se nakonec uskutečnila až v roce 1962. Byla to první světová výstava v historii filatelie. A světová nebyla jen záměnou slova ve svém názvu, byla to skutečně výstava v nových, doposud nevidaných dimenzích. Konala se na přelomu srpna a září v Průmyslovém paláci Parku kultury a oddechu Julia Fučíka v Praze - Holešovicích, byla uspořádána „kójoyvým“ způsobem společného umístění bezmála tisícovky exponátů všech výstavních tříd. Vedle toho, že byla do té doby nejrozsáhlejší výstavou, vykazala i největší návštěvnost - přes milion návštěvníků! (To už dneska zní jako z vyprávění barona Prášila, ale přesto to byla pravda, miliony návštěvníků byl dokonce zvlášť vybrán a odměněn.) Obrovský kus práce při přípravě, průběhu a likvidaci výstavy, stejně jako na všech dalších výstavách PRAGA, odvedli vesměs dobrovolní pracovníci - členové Svazu filatelistů, bez jejichž příspěví by světové výstavy PRAGA nemohly být asi vůbec takto velkoryse pořádány. Předsedou jury byl už nám dobře známý předseda FIP L. Berthelot, L. Dvořáček v jury působil jako tajemník. Záštitu nad výstavou převzal prezident republiky A. Novotný.

Nebývalý, doslova světový úspěch socialistického pojetí filatelie, který se na výstavě projevil, se zalíbil vedoucím politickým činitelům, a když bylo rozhodnuto rozšířit tehdy jakoby vládnoucí Národní frontu o další společenské a zejména zájmové organizace, byla k tomuto rozšíření vybrána právě organizovaná filatelie. V roce 1963 byla založena pracovní skupina pro ustavení Svazu československých filatelistů, do jejíhož čela byl postaven L. Dvořáček. O dva roky později, přesně 30. května 1965, byl v Praze ustaven SČSF a on byl zvolen jeho předsedou. Z této funkce pro něj vyplývalo i členství v ústředním výboru Národní fronty, který sídlil ve Valdštejnském paláci na Malé Straně; předsedové krajských výborů SČSF pak byli samozřejmě členy KV NF. Skutečnost, že SČSF byl jako jediná zájmová organizace v ČSSR členem Národní fronty, svazu dávalo jistě privilegované postavení. Rozhodně se mu snadněji jednalo s vydavatelem poštovních známek - rezortem spojů, rozhodně měl

snadnější přístup k finančním zdrojům, rozhodně mu víc vycházely vstřícnější dislokační komise (získání nového sídla svazu v Celetné ulici je toho malým příkladem). Na druhé straně - za všechno se musí nějak platit. A svaz platil tím, že se více než jiné zájmové organizace zapletl s tehdejší mocí, vlastně se na ní jakoby i podílel, v jeho činnosti se objevovalo více politiky a tím i více nespravedlností a třením, než tomu bylo jinde. Do všechno nakonec vedlo k vlně osočování a nenávisti, která se plně projevila po pádu komunistického režimu, a některé rány se možná nezhojily dodnes.

Čtvrtstoletí v čele

První starostí předsedy nově ustaveného SČSF bylo, kde na jeho provoz vzít peníze. Spojie, jako dosavadní zřizovatel ÚČSF, dnem ustavení SČSF samozřejmě přestaly vyplácet mzdy zaměstnancům sekretariátu, Národní fronta ještě peníze neměla naplánována, takže první výplatu musel ženský v Jindřišské ulici L. Dvořáček zaplatit z vlastní kapsy. Tajemníkem svazu (zpočátku na půl úvazku, později na plný) byl však Slavomír Kaiser, dobrý organizátor a ještě lepší byrokrat, který se spolu s předsedou a dalšími dobrovolnými spolupracovníky s elánem pustil do budování nové organizační struktury. Denně si přál mít na stole přesný aktuální stav členské základny (v té době nedokonalé spojové techniky v podstatě naprosto nereálný požadavek), neúnavně organizoval krajské výbory, podporoval vznik nových klubů, napomáhal vzniku nových odborných komisí. Kaiser svou funkcí doslova žil. Navrhoval různé kolosální filatelistické projekty - například chtěl vydat monografii známek celého světa. Mezi pamětníky koluje i jeho okřídlený výrok, který ve svatém vytržení pronesl při noční cestě po smíchovském nábřeží k L. Dvořáčkovi; podíval se tehdy do nebe a pateticky prohlásil: „*Uvědom si, že my dva jsme teď bohové československé filatelie!*“

Obr. 1: Slavnostní zahájení Světové výstavy poštovních známek PRAGA 1968, v popředí zprava prezident republiky L. Svoboda, předseda prezidia výstavy L.D. a předseda FIP L. Berthelot; v pozadí stojí J. Zavřel, generální komisař výstavy a současně tehdejší šéf naší známkové tvorby.

Za tři roky po vzniku svazu byla uspořádána další ze světových výstav PRAGA, tentokrát 1968. L. Dvořáček byl předsedou jejího prezidia i jury. Nově nadechnutá svoboda však rozbouřila i jinak v té době stojaté vody ve

vedení čerstvého Svazu filatelistů. Na zasedání ústředního výboru SČSF, prakticky v předvečer výstavy PRAGA 1968, vystoupil totiž tajemník SČSF S. Kaiser s nečekanou kritikou předsedy L. Dvořáčka, kterého (podobně jako o dvacet let později další filatelisté, ale k tomu se ještě dostaneme) označil za zdroj všeho špatného v naší filatelii, a vyzval, aby byl Dvořáček na místě odvolán z funkce s tím, že někomu takovému přece nikdo ani nemůže podat ruku. Puč však nebyl asi dobře načasován, z pléna se ozvaly hlasy, že měnit předsedu těsně před výstavou PRAGA, když je navíc jmenován do všech vrcholných funkcí výstavy, je čirý nerozum, a vzpoura zhasla. S. Kaiser pak krátce na to emigroval do Dánska, kde se živil jako obchodník se známkami, za několik let však zemřel.

I PRAGA 1968 proběhla v PKOJF, i ona měla úžasný úspěch, i na ní bylo vystaveno bezmála tisíc exponátů. Navíc to bylo v době Pražského jara, kdy po dvaceti letech zase znělo slovo *svoboda*, lidé byli nadšení, o všechno se zajímali, byli k sobě ohleduplnější. Na výstavě naši filatelisté poprvé viděli stánky opravdových západních obchodníků s hromadami barevných propagačních materiálů zdarma, firma Lindner tu rozdávala své nádherné albové listy na emise československých známek Umění 1967, přívětivě se usmívající prezident Svoboda vlídně kynul při slavnostním zahájení. Kdo mohl tušit, že za šest týdnů zarachotí letní Prahou sovětské tanky...

A přišly šedivé roky normalizace, čistek a vyřizování účtů. Do emigrace odešla řada sběratelů a funkcionářů. V celé společnosti se děla řada křivd a nepravostí, a samozřejmě se nevyhnuly ani poli organizované filatelie. Vedle toho se na svaz v průběhu těch let snesly důsledky soudních skandálů s údajně ukradenými známkami a zkusnými tisky z tiskárny známek, s pašováním starých známek do zahraničí i s nelegálním vývozem novinek. Předsedu Dvořáčka někdy vítali na zasedání ústředního výboru Národní fronty s ironickým „... á, přišel náčelník těch *gaunerů*, tak jakýpak průšvih mají páni filatelisté dneska?“

Přesto SČSF dál fungoval jako dobře namazaný stroj. Počet jeho členů neustále stoupal díky zavedenému systému vázaných hodnot a později i nezoubkovaných aršíků přidělovaných v novinkové službě po jednom kusu na člena, a tím stouपालy v rámci NF i jeho význam a vážnost. Byla to sice Potěmkinova vesnice, kdy sběratel ve snaze zajistit si do svých sbírek příslušný počet nezoubkovaných aršíků do klubů přihlašovali celé příbuzenstvo, s filatelii samozřejmě nemající nic společného, ale příspěvky platili a byli zticha, a o to nakonec přece šlo.

V této atmosféře proběhla Světová výstava PRAGA 1978, která byla nejrozsáhlejší výstavou v historii FIP. Konala se opět v PKOJF, tentokrát však s více než 1100 exponáty. L. Dvořáček byl čestným předsedou prezidia a předsedou jury. Ve výstavním katalogu byl otištěn jeho článek *Návrh zásad hodnocení výstavních exponátů na světových a mezinárodních výstavách pořádaných pod patronátem nebo za podpory (záštity) FIP*, který se stal hlavním podkladem pro generální řád a oborové řady pro hodnocení exponátů na výstavách FIP a příslušné směrnice, schválené FIP v první polovině 80. let a platné s malými úpravami dodnes.

Obr. 2: 49. kongres FIP v Essenu, na kterém byl L.D. zvolen do čela FIP.

V roce 1980 byl L. Dvořáček na kongresu FIP^{3/} v Essenu zvolen do čela této organizace. V roce 1986 avansoval i na poli politickém, z člena ÚV NF se stal členem jeho předsednictva. To už se blížila poslední československá světová výstava, PRAGA 1988. Jako všechny předchozí se i ona konala v PKOJF a navíc poprvé i v tehdy nově otevřeném Poštovním muzeu, i ona představila bezmála tisícovku exponátů, L. Dvořáček byl opět čestným předsedou prezidia. V atmosféře Gorbačovovy pe-

3/ V dnešním článku mnohokrát padl výraz FIP - co tato zkratka ale přesně znamená? Jde o Mezinárodní filatelistickou federaci (Fédération Internationale de Philatélie), založenou v Paříži v roce 1926. Je to mezinárodní nezisková organizace, která se v principu samofinancuje. Jejím úkolem je usměrňování a koordinování mezinárodní organizované filatelie a její další rozvoj ve spolupráci s členskými svazy a s mezinárodními organizacemi, které mají vztah k poštovním známčkám. V současné době má 75 členů - národních filatelistických svazů.

Současné sídlo generálního sekretariátu FIP je ve švýcarském Curychu, kde ve vile Patumbah (pojmenované snad po nějaké orientální krásce) má pronajaty čtyři místnosti, v nichž je kancelář předsedy, sekretariát, knihovna a zasedací místnost. V sekretariátu pracuje na plný úvazek jediná (!) osoba - generální sekretářka paní M.L. Heiri (53), curyšská Němka hovořící anglicky, francouzsky, italsky a španělsky. Paní Heiri je nefilatelistkou (na to se při výběrovém řízení velmi dbalo) a na svou funkci byla vybrána v roce 1985.

A protože skoro každého zajímají peníze, podívejme se i na rozpočet FIP (jde o průměrné údaje za léta 1994 - 1996). Není nijak oslnivý. Na členských příspěvcích vybere ročně asi 90 tisíc švýcarských franků, na poplatcích za patronát na výstavách asi 95 tisíc. Úroky z kapitálu půl milionu franků, uloženého v cenných papírech, vynesou asi 25 tisíc, další příjmy asi 40 tisíc, dohromady tedy 250 tisíc franků. Výdaje na sekretariát pohltí ročně asi 180 tisíc, na zasedání vedení se vynaloží 25 tisíc, na vydávání časopisu FIP Flash 15 tisíc, různá vydání 30 tisíc, dohromady opět 250 tisíc franků. Co se týče majetku FIP, vedle už zmíněného zhruba půl milionu v akciích má na účtu kolem 100 tisíc franků a vlastní další aktiva v hodnotě asi 70 tisíc franků, suma sumárum 670.000 CHF, což činí našich asi 15 milionů korun.

Umístění sekretariátu FIP v samostatných kancelářích v Curychu je oproti minulé praxi velkým pokrokem. V roce 1967, kdy byl L. Dvořáček zvolen členem předsednictva FIP, byl totiž sekretariát FIP v místě bydliště sekretáře P. Lullina v Ženevě,

reastrojky byla veselejší, tržnější (po celou dobu výstavy fungovaly v Praze filatelistické burzy, Pofis v jejím rámci například uspořádal velkou mezinárodní aukci), lidé cítili, že ledy už přece jen poněkud tají. K výstavě vyšel barevný specializovaný katalog ČSR, dodnes mnoha sběrateli používaný, a také publikace Československá filatelie s řady SČSF pro budování a hodnocení exponátů a obsahlou základní filatelistickou terminologií. Centrum Prahy bylo tehdy čerstvě opravené, svítlo sluníčko a mnozí zahraniční návštěvníci si při loučení s výstavou říkali - tak za deset let v tom velkorysém socialistickém Československu, které může pořádat tak velkorysé světové filatelistické výstavy, zase nashledanou! Málokdo z nich přitom mohl tušit, že zanedlouho čas trhne oponou a brzy nebude ani socialismus, ani Československo, ani doba a peníze na velerozsáhlé světové filatelistické výstavy.

Listopad 1989

17. listopad 1989 zamíchal osudy celé společnosti. Proti mnoha vedoucím představitelům ve všech oblastech společenského dění se zvedla vlna odporu, která je přiměla k rezignaci na jejich funkce. To se projevilo samozřejmě i ve Svazu filatelistů. Na zasedání předsednictva ÚV SČSF 8. prosince 1989, v předvečer 6. sjezdu SČSF, odstoupil L. Dvořáček z veškerých svých funkcí ve Svazu filatelistů. Na sjezdu bylo zvoleno nové vedení v čele s M. Antalou, které jmenovalo rehabilitační komisi SČSF, na niž se mohli obracet ti, kdož se předchozím komunistickým režimem ve své filatelistické činnosti cítili poškozeni; komise měla alespoň morálně očistit ty, kterým bylo ukřiv-

od roku 1971 do roku 1978 v domě předsedy L. Pütze v Lucemburku, v letech 1978 - 1980 pak obdobně v Belgii. Po zvolení L. Dvořáčka předsedou FIP v roce 1980 začal fungovat první samostatný sekretariát ve statutárním sídle FIP v Curychu. Napřed to by pokoj č. 103 v hotelu Glockenhof, kam Dvořáček zpravidla jednou měsíčně na 5 - 6 dnů zajížděl a kde pracoval s prozatímním tajemníkem FIP J. Giegerem, penzionovaným pošťákem, který sem dojížděl vlakem z venkova. Jednalo se ovšem o sekretariát v uvozovkách, protože hotelový pokoj si FIP pronajímал právě jen na těch několik dní měsíčně, kdy v něm předseda a sekretář pracovali (a předseda samozřejmě i bydlel). Jindy byl pronajímán dalším hostům, a tak jenom díky dobrým vztahům předsedy FIP s vedením hotelu mohou historikové, kteří budou jednou třeba popisovat činnost FIP v té době, uvádět číslo pokoje 103 jako sídlo sekretariátu - recepční se prostě svým stálým hostům snažili co nejvíc vyhovět.

Ukázali jsme si, že FIP není žádný nadnárodní moloch a jeho aparát je na mezinárodní organizaci neuvěřitelně nepatrný, ale pracuje nadšeně a velmi efektivně; jen na okraj - v tom by leckomu mohl být vzorem.

Co se týče účasti L. Dvořáčka na práci FIP - v roce 1967 se stal členem jeho předsednictva, v roce 1971 jeho místopředsedou, v roce 1980 předsedou; tuto funkci vykonával až do roku 1990. Na 59. kongresu FIP v Londýně v květnu 1990 už na další funkční období nekandidoval a byl zvolen jeho čestným členem a senior konzultantem FIP; současně mu bylo uděleno nejvyšší vyznamenání FIP - medaile za mimořádné zásluhy a dlouhodobou službu mezinárodní organizované filatelii. I on vlastně pracoval pro FIP ve skromných podmínkách. Jako hlavní autor generálního a oborových řádů pro hodnocení exponátů na výstavách FIP, které byly napřed schváleny a vyzkoušeny v Československu a pak přeneseny do FIP, neskrývá, že většina z nich vznikala po večerech u obyčejného jídelního stolu v obyčejných pokojích v jeho pražském bytě.

děno. Také předsednictvo Svazu českých filatelistů se na svém zasedání 27.1. 1990 usneslo ustavit rehabilitační komisi, na kterou se mohli obrátit všichni členové, kteří byli nějakým způsobem postiženi v letech, která následovala po Pražském jaru 1968 /12/.

Dne 2. března 1990 se ve středisku filatelistů v Praze 3 - Žižkově sešlo 13 českých a slovenských filatelistů, kteří se cítili poškozeni jednáním bývalého vedení SČSF. Byli to J. Karásek, F. Hutyra, V. Palkoska, J. Neumann, A. Tachecí, F. Seebauer, V. Bernášek, O. Bartoň, A. Gazda, A. Hujer, J. Cimrhakl, A. Dušek a V. Krajčí. Z jejich jednání byl sepsán „Zápis ze setkání členů i bývalých členů Svazu čs. filatelistů, kteří jako funkcionáři ÚV Svazu čs. filatelistů byli v letech normalizace po Pražském jaru 1968 nebo i později pro své názory, politické smýšlení tehdejšího vedení SČSF pod různými záminkami svých funkcí ve vyšších orgánech zbavování anebo dokonce z SČSF vyloučení“ /13/. Zápis, uložený v archivu SČF, je velmi obsáhlý - má celkem 10 stran - a abychom si jej alespoň trochu přiblížili, budeme z něj citovat několik odstavců: „Přítomné uvítal Ing. Karásek jménem svým, OF a VPN ... v krátkosti shrnul praktiku byv. vedení SČSF v době tzv. let normalizace, kdy hlavním normalizátorem byl tehdejší předseda SČSF Ing. Ladislav Dvořáček, člověk bezohledný, jdoucí výhradně za svým osobním politickým cílem. ... Následovala diskuse, v níž jednotliví přítomní vylíčili okolnosti, za nichž se dostali do sporu s ing. Dvořáčkem a pak jím byli postiženi, zbavování funkcí, osoutzení, mnozí ze zasedání ÚV vyhnání za dveře, aniž se mohli hájit, aby se rozhodlo bez nich. Přítomný kolektiv je pod tlakem působení ing. Dvořáčka zbavoval funkci hlasování o jejich vině, všichni ze strachu, aby nebyli sami nějak postiženi. Později na mnohě z nich také došlo.“ Následuje vylíčení jednotlivých případů, kdy L. Dvořáček měl „vést neskrývaný boj proti Mezinárodní asociaci filatelistických novinářů“ (AIJP); zakrývat „chyby v účetnictví a skladové evidenci ... hospodářské nedostatky a nepořádky v SČSF“ a pronásledovat ty, kdo na ně poukazovali; řádně nevyúčtovat své pracovní cesty; bránit v publikační činnosti nepohodlným osobám; poškozovat a nakonec zrušit hospodářské zařízení SČSF Merkurifila; direktivně prosazovat své členství v Mezinárodní asociaci filatelistických znalců (AIEP); podvodným jednáním vylákat z České pojišťovny pro SČSF milionovou částku za výstavní rámy PRAGA 1968; prosazovat se neoprávněně jako spoluautor specializovaného katalogu SČSF; nepravdivě nařknout dva funkcionáře SČSF, že si z NSR v balících s exponáty SČSF propašovali neproclené zboží; nechával vyloučit z vedení SČSF „politicky nespolehlivé osoby“; prosazoval na funkci ve FIP osoby, na kterých měl zájem; nezařadit československé jurymany do knihy mezinárodních jurymanů FIP a tím pádem sám se svými nejbližšími spolupracovníky jezdit na všechny výstavy ve světě. K vystupování L. Dvořáčka se vyslovil mimo jiné i V. Palkoska: „Měl jsem možnost po léta pozorovat ing. Dvořáčka, šel bezohledně za svým osobním cílem, šplhal po zádech filatelistů /tento výrok, který (jsem) mu řekl jednou do očí na zasedání ÚV SČSF, ho šileně rozlítit/, doma měl chování vyloženého hulváta, v cizině slušného až devotního člověka. Pravý muž dvojí tvář!“ Zápis pak končí takto: „Na závěr se shodli všichni účastníci setkání, že Ing. Dvořáček soustavně poškozoval čs. organizovanou filatelii celou řadou deformací pod heslem 'socialistické filatelie'. Odstraňoval jsem nepohodlné lidi, funkcionáře řadou nejružnějších obvinění. Účastníci set-

kání požadují proto, aby o tomto jednání byla vydána stručná zpráva do svazového časopisu Filatelie, informovány všechny svazy filatelistů včetně předsednictva FIPu, obdobně podána i zpráva na mimořádném sjezdu SČF, ZSF a SCSF na podzim t.r. s návrhem na vyloučení Ing. Dvořáčka ze Svazu čs. filatelistů.“

Předsednictvo SČSF usnesením ze dne 30. 6. 1990 vyzvalo L. Dvořáčka, aby se k výše uvedenému zápisu /13/ vyjádřil. Ten tak učinil svým obsáhlým (devatenáctistránkovým) dopisem ze dne 30.7. 1990, adresovaným PUV SČSF /14/, v němž podrobně reaguje na jednotlivá obvinění uvedená v zápisu. Konstatuje v něm, že „všechny zásadní problémy byly vždy kolektivně projednávány na schůzích PUV SČSF a podle závažnosti i v ÚV SČSF a přijatá usnesení byla zapsána a po kontrole schválena a realizována. ... 'Zápis' je koncipován tak, jako kdyby svaz byl v podstatě jen předseda, který o všem autoritativně sám rozhodoval a vše de facto vykonával, jako kdyby neexistovaly ÚV a PUV i ÚRK SČSF ... Práva i povinnosti předsedy jsou stanoveny stanovami SČSF ... Jistě jsem se během uvedené doby dopustil řady chyb a omylů, ale nikdy jsem nejednal se zlým úmyslem někoho poškodit nebo získat osobní prospěch.“ K jednotlivým konkrétním obviněním se pak konkrétně vyslovuje a píše, že „činnost AIJP jsem ... podporoval a čs. členům AIJP opakovaně nabízel, aby vytvořili skupinu nebo složku v rámci SČSF ... dokonce jsem pozval tehdejšího předsedu AIJP ... a žádal ho, abychom společně AIJP legalizovali v Československu na FMZV v Praze ... moji žádost nepřijal. Podle pokynů FMZV i NF vedoucí volení funkcionáři členských organizací NF nesměli být členy organizací v Československu nelegalizovaných ...“; hospodaření SČSF bylo pravidelně kontrolováno a schvalováno orgány SČSF a Národní fronty, a to včetně vyúčtování jeho služebních cest; hospodářská zařízení SČSF nebyla likvidována svévolně, ale protože na ně Svaz doplácel; nikdy nikomu nezakazoval publikovat; neprosazoval se direktivně za člena AIEP, protože už tehdy byl „známým mezinárodním jurymanem a znalcem“; překvapuje jej, když o údajné neohospodárnosti v SČSF hovoří lidé, kteří v té době měli v SČSF jako placení funkcionáři právě tyto otázky na starosti a navíc nesli i hmotnou odpovědnost; nevnucoval se jako spoluautor katalogu, protože na to neměl ani čas, ani kvalifikaci; obvinění o pašování zboží z NSR v balících exponátů SČSF dvěma funkcionáři svazu je oprávněné, protože nepředložili dodnes žádný doklad, že zboží bylo procleno, a jeden z nich se navíc k pochybení otevřeně přiznal; do funkcí ve FIP navrhoval vždy takové osoby, o nichž se domníval, že budou pro tuto práci nejprůběžnější; do jury zahraničních výstav vysílal SČSF ty své členy, kteří byli současně funkcionáři FIP a tak se na těchto výstavách účastnili i zasedání orgánů FIP, jinak SČSF neměl na takové cesty prostředky. O některých signatářích zápisu podotýká, že z funkcí v SČSF neodešli, „aby se vyhnuli případným represím ze strany ing. Dvořáčka“, jak uvádějí, ale pro svou nechuť pracovat v dobrovolných neplacených funkcích. Dvořáčkův dopis končí slovy: „Zápis je formulován tak, jako kdybych za celých 25 let ve funkci předsedy SČSF nikdy nic dobrého neudělal ... Uvítám, budou-li má stanoviska v frontaci se stanovisky 'zápisu' ... publikována ve Filatelii, aby zejména členská základna SČSF poznala, kdo a proč se chce vetřít mezi osoby skutečně normalizačními postižené a jakých 'argumentů' se k tomu nestydí použít.“

Na mimořádném sjezdu SČSF dne 14.10. 1990 se k popsané problematice vyjádřil ve svém referátu předseda

SČSF M. Antala takto: „V období po listopadové revoluci měla velmi významnou úlohu rehabilitační komise jmenovaná PUV SČSF. I na půdě svazu se staly nepravosti, které vyplývaly z podmínek dané doby, ve které se udály. Práce (rehabilitační) komise začala velmi slibně - už 2. března se uskutečnilo setkání těch, kteří byli v letech totality postiženi. Několikahodinové setkání, orientované především na osobu bývalého předsedy ÚV SČSF ing. Dvořáčka, dr. Švarce i některé jiné, vyústilo do materiálu, který však členové PUV dostali až v červnu s tím, že členové (rehabilitační) komise se vzdávají svých funkcí. S tím PUV nesouhlasilo a trvá i nyní na uzavření celé záležitosti. K dispozici je i stanovisko ing. Dvořáčka k předmětným vyjádřením jednotlivých bývalých i současných funkcionářů SČSF především z řad SČF. Je třeba však konstatovat, že při řešení této problematiky se musí odlišit trestní odpovědnost, kterou musí každý ze zainteresovaných řešit soudní cestou, od otázek, které souvisí s činností ve svazu. Zde stále trvá úkol rehabilitační komise navrhnout PUV SČSF řešení. Do včerejšího zasedání PUV SČSF se tak, bohužel, nestalo. I tak se všem postiženým touto cestou jménem PUV SČSF omlouváme a zveme je k další účinné spolupráci.“ /15/

Celou záležitost uzavřelo prezidium SČSF dne 8.6. 1991 v zápisu ze svého jednání takto: „L. Dvořáček vykonával za svého působení ve svazových i mezinárodních funkcích nezanedbatelný díl práce a případnou trestní odpovědnost musí každý ze zainteresovaných individuálně řešit soudní cestou.“ /16/

A to je tečka za rehabilitacemi na poli naší organizované filatelie. Inu, demokracie je demokracie, a argument, že dřívější mocipáni by se svými odpůrci asi zatočili jinak, tu nemá žádné místo. Stačí si přece vzpomenout na skandování na listopadových náměstích - Nejsme jako oni!

Dneska

I když v naší organizované filatelii L. Dvořáček již osm let žádnou oficiální funkci nemá, na poli mezinárodním je doposud velmi činný. Jako senior konzultanta FIP jej na své náklady (jízdné, ubytování, diety) často zvou pořadatelé významných filatelistických výstav v zahraničí, aby zde působil ve vedoucích funkcích výstavních jury. Na podzim roku 1997 byl například předsedou jury světové výstavy MOSKVA '97; v květnu letošního roku byl na světové výstavě ISRAEL '98 řádným členem jury a vedoucím její skupiny pro hodnocení filatelistické literatury. Na podzim se chystá hned na dvě výstavy - v září bude čestným předsedou jury Mezinárodní výstavy poštovních známek PRAGA 1998, v říjnu pak bude ve stejné funkci působit na světové výstavě ITALIA '98 v Miláně.

Kdo někdy na nějaké mezinárodní či dokonce světové výstavě v jury působil, ví, že to není žádná funkce na ozdobu - když už pořadatel vynaloží za pobyt jurymana peníze, chce, aby mu za to odvedl příslušný kus práce. Ale to už je prostě Dvořáčkův život; ať byl jaký chtěl, pracant byl vždycky, to mu neupírají ani jeho největší protivníci. A tak se dál nadšeně trmácí po světě, dojednává, tlumočí, organizuje a hodnotí, a přitom stejně jako v minulosti má i dnes mnoho příležitostí setkávat se v různých zemích světa jak s filatelisty, tak s osobnostmi veřejného života. I když práce mezinárodního jurymana - pokud se dělá odpovědně a v souladu s platnými řády - je spíš nezáživná až úmorná, přece jen taková setkání někdy nejsou prosta překvapení, která člověka zahřejí na srdece.

Obr. 3: Světová výstava Stockholmia 1986, na které L.D. jako předseda FIP provází švédskou královnu Silvii.

Zakončeme tedy náš dnešní článek historkou, kterou mi vyprávěl o letošní květnové výstavě v Tel Avivu. Po slavnostním zahájení výstavy za účasti hlavy státu mělo proběhnout fotografování čestných hostů. Bývalý předseda FIP Dvořáček se ocitl vedle izraelského prezidenta E. Weizmana a když mu byl anglicky představen s tím, že je z Prahy, stiskl mu Weizmann srdečně ruku a s úsměvem řekl česky: „České Budějovice, Švejk, dobré pivo, hezká holka!“^{4/}

(Pokračování)
FRANTIŠEK BENEŠ

LITERATURA:

- /1/ Švarc, František: Svět filatelie, str. 291. Praha, NADAS 1982.
- /2/ Mackay James: Guinnessova kniha o poštovních známkách, str. 226. Praha, Velryba 1995.
- /3/ Nebeský, Václav: Filatelistovo podzimní rozjímání. Praha, NADAS 1975.
- /4/ 20 let Svazu československých filatelistů (1965 - 1985). Praha, SČSF pro vnitrosvazovou potřebu 1985.
- /5/ Kuděla, Jiří: Časopis Filatelie jubilující. Filatelie 4/1995, str. 19.
- /6/ Dokumenty: Sto let českého filatelistického tisku. Filatelie 2/1996, str. 16.
- /7/ Beneš, František: Nejvzácnější aršík ČSR I. Filatelie 7/1997, str. 1.
- /8/ Šablatura, Svátopluk: 60. výročí Celoštátní výstavy poštových známok Bratislava 1937. Filatelie č. 10/1997, str. 16.
- /9/ Žid obvinil úřady. Český filatelista, 4/1940, str. 70.
- /10/ Nová organizace československé filatelie. Filatelie 3/1951, str. 34.
- /11/ Dvořáček, Ladislav: Neapolské poštovní známky a hlavní znaky jejich pravosti. Filatelie č. 8 - 13/1963.
- /12/ Zápis ze 3. zasedání ÚV SČF dne 10.2. 1990, str. 22. Archiv SČF.
- /13/ Zápis ze setkání členů i bývalých členů Svazu čs. filatelistů, kteří jako funkcionáři ÚV Svazu čs. filatelistů byli v letech normalizace po Pražském jaru 1968 nebo i později pro své názory, politické smýšlení tehdejším vedením SČSF pod různými záminkami svých funkcí ve vyšších orgánech zbavování anebo dokonce z SČSF vyloučení; ze dne 2. března 1990. Archiv SČF.
- /14/ Dopis L. Dvořáčka PUV SČSF ze dne 30.7. 1990. Archiv SČF.
- /15/ Zápis z mimořádného sjezdu SČSF ze dne 14.10. 1990, vystoupení předsedy SČSF M. Antaly, str. 2/7. Archiv SČF.
- /16/ Zápis ze 4. schůze prezidia SČSF ze dne 8.6. 1991, bod C 87/4. Archiv SČF.

4/ To, že izraelský prezident Weizman promluvil česky, není nic divného - v roce 1946 byl totiž jako jeden z izraelských pilotů na výcviku v Českých Budějovicích.